

La nova Casa de la Vila

*Enric Serra
Lluís Vives
Jordi Cartagena
Arquitectes*

INTRODUCCIÓ

a nova Casa Consistorial de Mollet del Vallès ha estat la darrera peça de l'ambiciós trencaclosques que representa l'experiència urbanística de Can Mulà.

La seva arquitectura i concepció estan estretament lligades als principis de forma urbana que han pautat el projecte del Centre Multifuncional "Can Mulà", i que els darrers anys ha duplicat de manera contemporània i eficientment la vella centralitat històrica.

La ciutat contemporània desplega circumstancialment la seva vitalitat a l'interior dels teixits urbans més consolidats. Les operacions de Reforma urbana en àrees centrals constitueixen un capítol principal, antic i present, de la nostra història urbana.

Aquestes intervencions en àrees centrals representen alhora un doble problema estratègic i estilístic. Afer estratègic innegable, ja que el centre no és un lloc freqüent, sinó un punt crucial en la regulació del sistema urbà. Cavall de batalla estilístic, perquè l'acció projectual en els àmbits centrals pressuposa, inevitablement, la reinvençió d'una nova forma. A desgrat de reconèixer que les raons més sòlides per a una intervenció forta en certs sectors centrals de les nostres ciutats són d'ordre estratègic, no podem evadir el problema morfològic que immediatament es presenta a l'hora de decidir l'arquitectura de la nova ciutat que correspon a àmbits tan compromesos. Les formes del nou centre reinventat han de perseguir els atributs de continuïtat, densitat, cohesió, complexitat formal i funcional, identitat... que posseïen els antics, però els han d'atrapar des de la consciència lúcida de les noves característiques de la societat urbana contemporània.

EL CENTRE MULTIFUNCIONAL DE CAN MULÀ

El lloc de Can Mulà es caracteritza essencialment per la seva amplària i centralitat. Poques vegades una ciutat pot replantejar de bell nou el seu centre i adequar-lo a la nova amplària que els últims creixements li han conferit. L'encàrrec de l'Ajuntament fou el d'elaborar un nou centre multifuncional amb una gran diversitat formal d'activitats (Mercat de proveïments, habitatges, oficines, comerços, aparcaments, espais lliures, i d'altres usos terciaris i institucionals), per tal de generar una forta dinàmica urbana en relació al sector central més consolidat del municipi.

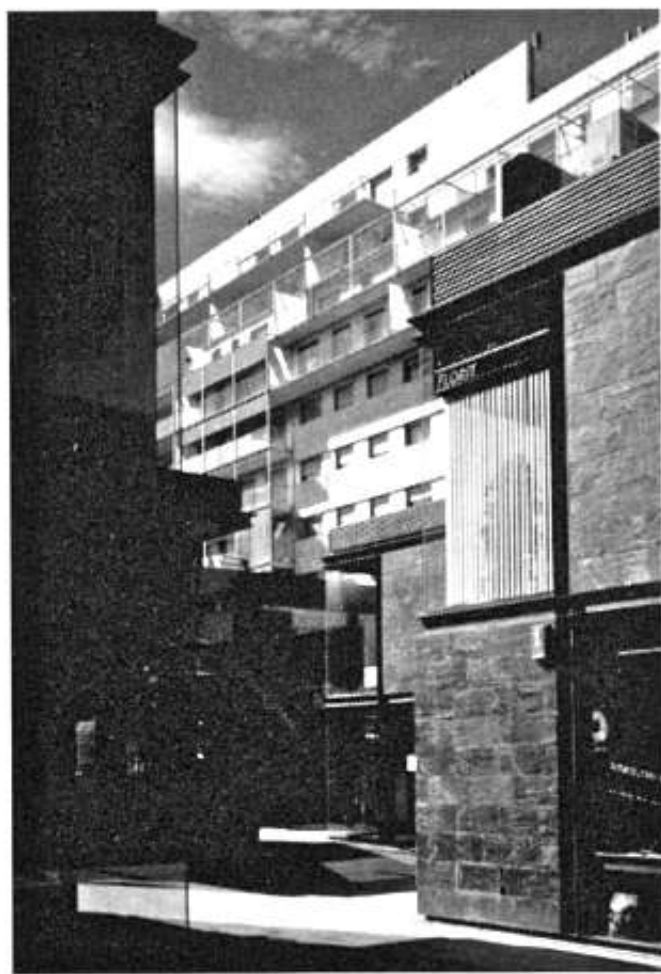
El projecte s'ha desenvolupat sobre tres idees de base:

1. Elaborar una forma urbana basada en els principis de l'espai obert, configurant un espai central permeable a tota la ciutat.
2. L'espai central com a lloc propi d'arquitectures importants que constitueixen una unitat amb els «buits» adjacents ja consolidats.
3. El nou centre com la combinació de dues escales: una referida a tota la ciutat, i una altra d'arquitectures menors, pensada per als vianants.

Pel que fa als mecanismes compositius, s'han tingut molt present tres nocions principals: la intersecció d'escales, la cohesió formal i el principi de nova repetició.

En el Centre Multifuncional de Can Mulà coincideixen dues escales diferents. Per una banda, l'escala petita dels laberints (presents en el complex comercial interior i en l'esquema distributiu de la sala de vendes del Mercat) que fan inevitable la trobada dels llocs on els itineraris es creuen, dels indrets per intercanviar presència i paraules. Dimensions menors convenientes a l'escala de l'home, que sempre experimenta la seva petitesa en relació als espais oberts. Per altra banda, també li són pròpies les mides grans, monumentals, que es refereixen a tota la ciutat.

L'escala petita exigeix una resolució específica de les relacions que vinculen l'alçada dels edificis i la seva interdistància. Quan l'alçada dels edificis és major o igual a la seva interdistància, es reforça la tensió que actua entre ells. Si això succeeix, les textures dels tancaments dels edificis, la mida i localització de les obertures, els efectes del sol, juguen un rol especial en la configuració de l'espai urbà.

Per contrast al centre, també li és pertinent l'escala dels «monuments»: el mercat, la Casa de la Vila, són punts fixos, grans elements de caràcter col·lectiu, que pertanyen al conjunt de la ciutat i la doten d'identitat. Espais exteriors o architectures de gran escala que perduren més temps i en les que els valors simbòlics són més forts que la seva funció inicial. Només quan l'escala petita i l'escala gran es fonen en una sola composició complexa, les noves centralitats assoleixen els millors atributs dels centres històrics.

La cohesió és un altre dels atributs perseguits en el Centre Multifuncional «Can Mulà». En els centres històrics, la cohesió morfològica és la resultant d'un procés de decantació lent en el que han intervingut actors de tota mena, i constitueix aquella característica que permet interpretar els diversos components materials del centre físic com una sola entitat, com un lloc d'identitat física.

L'ORDENACIÓ DEL PLA ESPECIAL

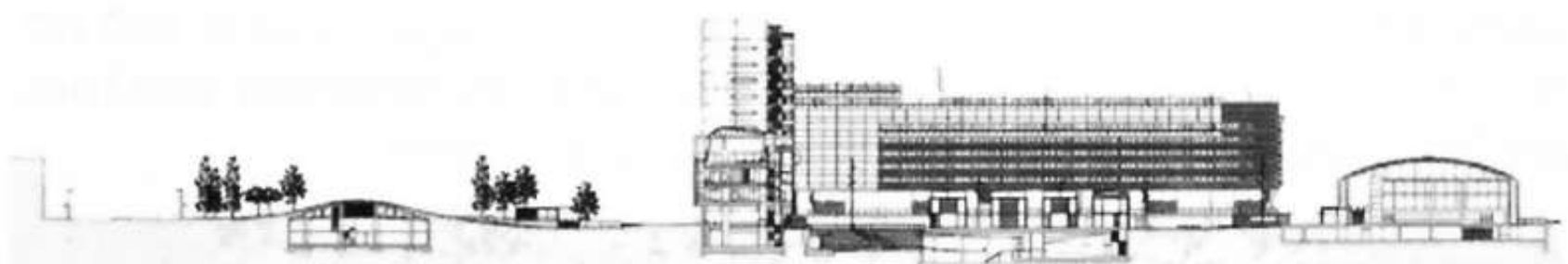
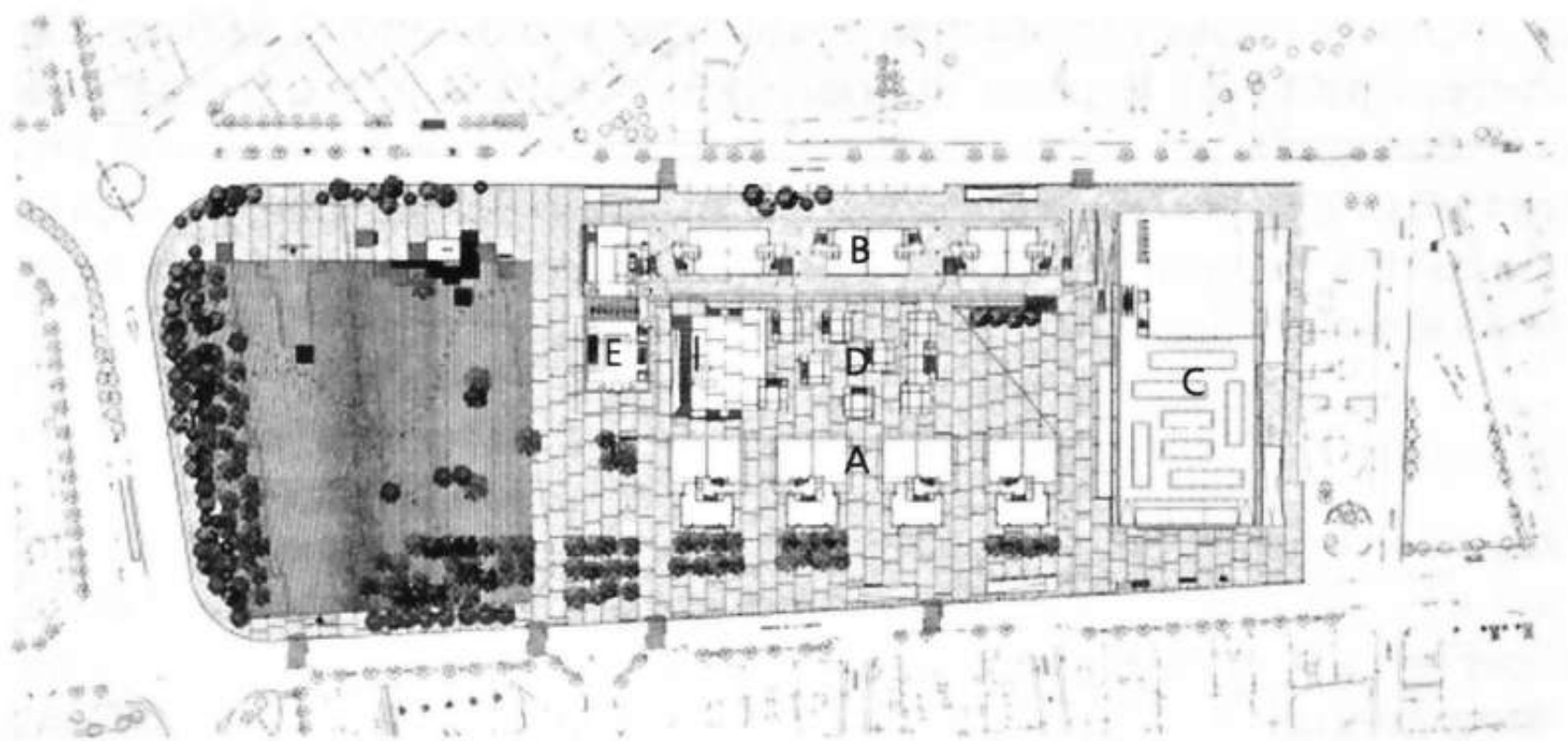
El Projecte Urbà és la integral dels següents components: Les quatre torres d'habitatges, el bloc lineal d'usos múltiples, el Mercat municipal, el centre comercial Multiplex, la Casa de la Vila i el sistema d'espais lliures.

Per tal d'entendre el pes relatiu de l'edificació de la Casa de la Vila en el complex urbà en el que es situa, i la seva vinculació amb la resta de components, cal exposar en quatre línies el paper dels altres integrants.

ELS ESPAIS LLIURES D'ÚS PÚBLIC

Els espais públics i els buits adjacents conformen un sistema únic. Des d'aquesta perspectiva, i com alternativa a l'espaiositat de la Plaça de Pau Casals, actualment en reforma, i en coherència amb el Centre Multifuncional i el Parc de Can Mulà, s'han ideat una sèrie d'espais interrelacionats amb aquests de menor escala, i tots ells recolzats per les arquitectures.

Aquest sistema d'espais esdevé una gran plataforma de mobilitat exclusiva peatonal, on es barregen activitats col·lectives, públiques, privades i l'ús residencial en perfecta simbiosi.

A Quatre torres d'habitatge B Bloc lineal mixt C Mercat Municipal
D, Centre Multiplex E Casa de la Vila

EL MERCAT MUNICIPAL

Es resol mitjançant un projecte explícitament unitari, amb expressió clara del seu caràcter i funció pública, en la transició entre els blocs d'habitatges preexistents i l'espai central de l'illa. Aquest caràcter unitari li atorga una coberta singular de 40 m de llum, que resguarda tres plantes destinades a funcions diverses. La planta primera acull el supermercat i té accés des del carrer Burgos. La planta sotterrani es destina a aparcament públic i de serveis del Mercat. La planta baixa es destina al mercat, amb una sala de vendes per a 87 mòduls distribuïts en illes que configuren petites places. Tanmateix aquesta planta baixa és un perllongament de la gran plataforma peatonal d'activitats.

EL CENTRE COMERCIAL - MULTIPLEX

L'espai central de l'illa està concebut com una miscel·lània d'arquitectures menors en relació íntima amb els baixos de tots els edificis, amb els que configuren un sistema únic destinat exclusivament als vianants i a activitats comercial. Es resol mitjançant nou edificis de planta quadrada de 8x8m, amb una alçada de planta baixa i planta

pis pensats exclusivament per a usos comercials amb 1.200 m² de sostre. Aprofitant la plaça inferior com a vestíbul obert, s'organitza el multicinema per sota dels mòduls comercials. La comunicació entre l'espai exterior superior i la plaça soterrada es realitza mitjançant una rampa de bona pendent i dues escales encarades cap a les dues direccions principals de l'espai públic.

LES QUATRE TORRES D'HABITATGES

Són quatre torres idèntiques de 9 plantes d'alçada, separades 20 m una de l'altra, conferint una façana virtual a la nova avinguda de la Llibertat, i al mateix temps, l'obren als espais i activitats diverses de l'àrea central.

Les plantes baixes són destinades a l'ús comercial –amb 1.300 m² de sostre entre les quatre–, i les plantes pis a habitatge –amb 8.100 m² de sostre–; a més, s'han projectat dues plantes sotterrani unitàries per les quatre edificacions destinades a aparcament.

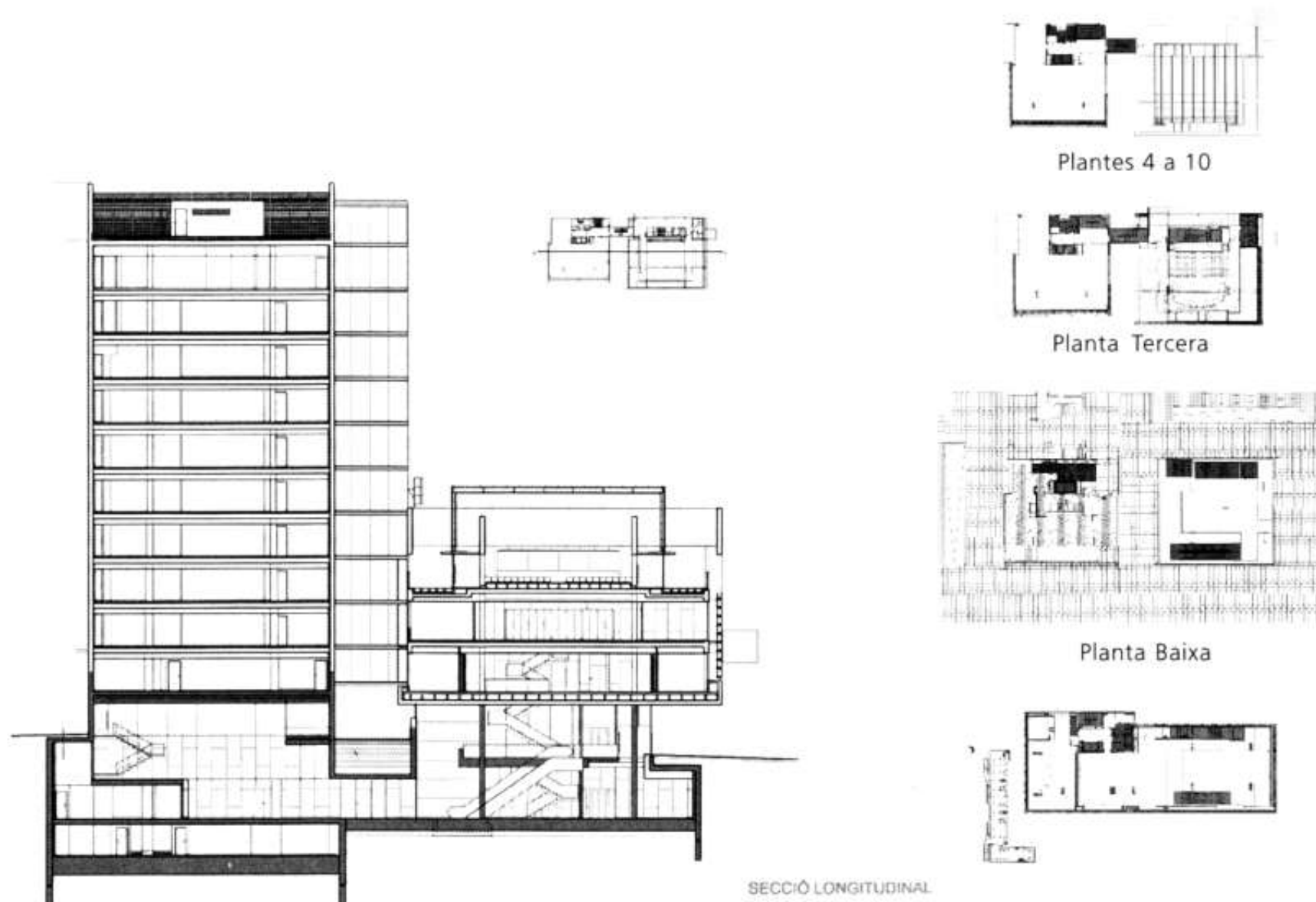
EL BLOC LINEAL MIXT

El gran edifici plurifuncional que se situa en la zona anomenada «bloc lineal mixt», té forma de «L», amb el braç llarg amb façana a l'avda. Burgos, al qual reforça i del qual respecta i amplifica el seu caràcter lineal, amb els baixos filtrats al parc de Can Mulà i als espais interiors de l'illa; i el braç curt a la plaça Pau Casals, a la qual ofereix una façana de proporcions adequades i unes obertures d'entrada a l'espai central.

La part d'edifici amb façana a la plaça Pau Casals constitueix la nova Casa de la Vila.

LA NOVA CASA DE LA VILA

La nova Casa de la Vila constitueix una unitat funcional i formal que es descomposa en dos cossos d'edifici clarament distingibles. El primer cos d'edifici resol les funcions administratives, es desenvolupa en alçada i el componen 3 plantes sotterrani i onze plantes sobre rasant. La planta baixa acull l'Arxiu històric de la ciutat i l'entrada del personal administratiu de l'Ajuntament. El referirem com "Edifici d'Oficines". El segon cos d'edifici resol l'accés a les funcions d'informació i d'atenció al ciutadà, i les representatives i polítiques. A nivell del vestíbul de planta baixa hom pot dirigir-se al primer

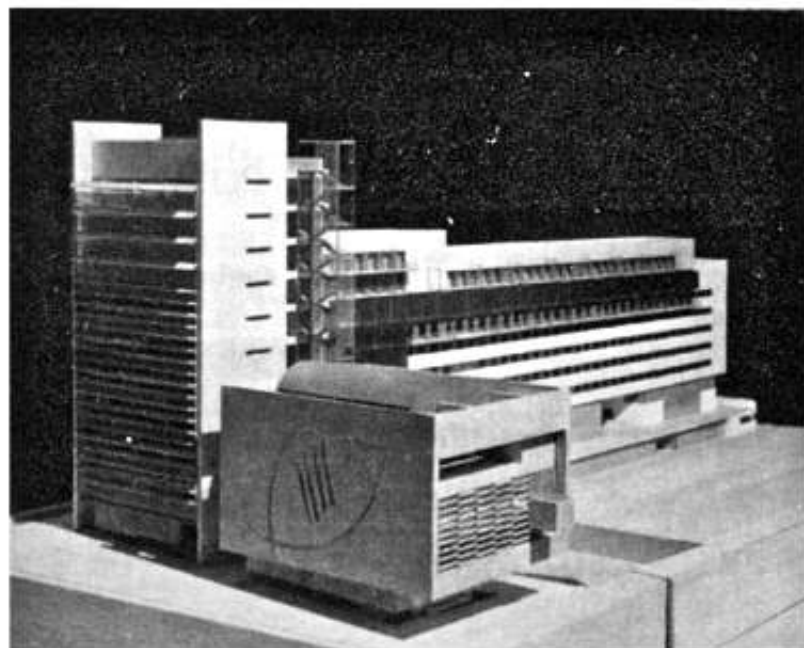
soterrani, on s'organitza l'Oficina d'Atenció Ciutadana i es comunica amb el nucli d'accessos vertical de l'Edifici d'Oficines, o bé a les tres plantes superiors que organitzen els despatxos dels grups polítics, l'Alcaldia, la Sala de Comissió de Govern i, a la darrera planta, la Sala de Plens que corona aquest cos. Aquest segon edifici, constitueix un nou símbol arquitectònic del municipi i el referirem com "Edifici Institucional".

L'organització funcional és senzilla: L'Oficina d'atenció ciutadana del primer soterrani és una sala diàfana de 800 m² on es resolen el 90% dels tràmits dels ciutadans, i en l'atenció personalitzada és atès pel funcionari o tècnic municipal en sales destinades a aquest efecte.

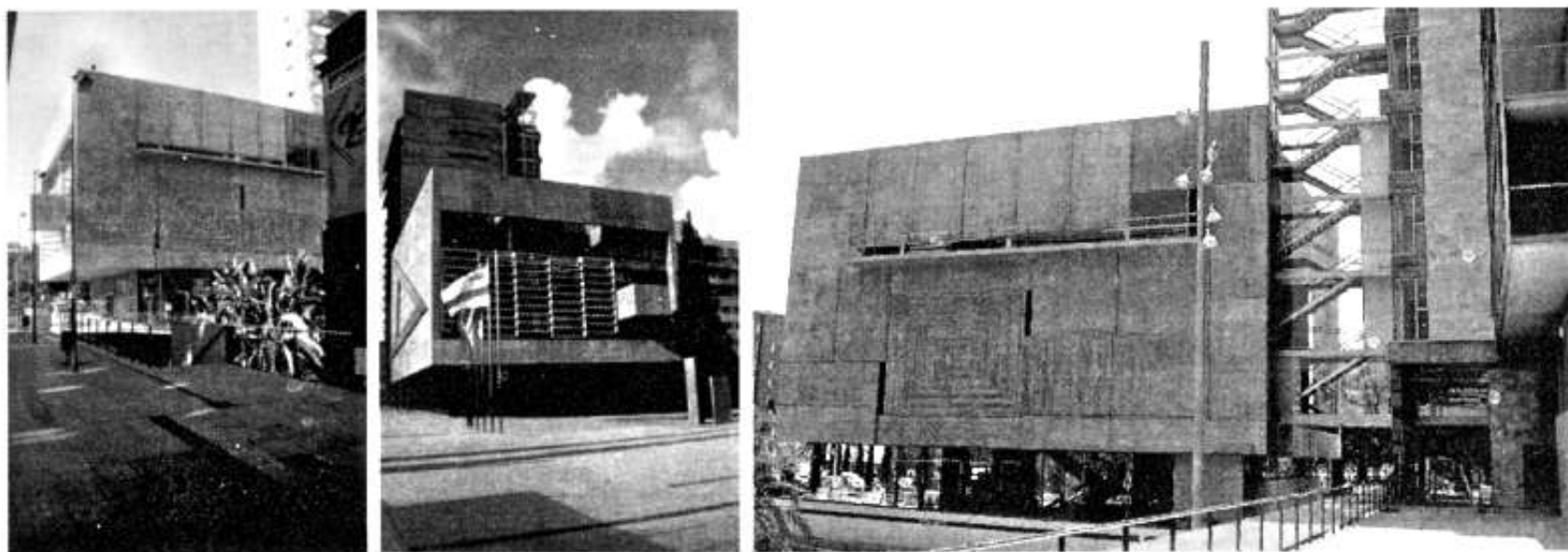
Corresponen a cada cos d'edifici unes característiques formals i arquitectòniques coherents amb les funcions que els hi són pròpies. Així, l'Edifici d'Oficines s'ha pensat com un sistema de plantes lliures repetides i organitzades des d'un bloc de comunicacions verticals i de serveis, amb la flexibilitat de distribució espacial com atribut principal. Totes les plantes són susceptibles d'ésser modificades mitjançant divisions interiors mòbils, cel ras i paviment tècnic desmuntables i adaptables a futures alteracions de programa.

La solució arquitectònica final és la traducció formal d'una discussió minuciosa del programa funcional òptim. El resultat d'aquesta successió d'anades i tornades del programa a la volumetria és una reconsideració de la volumetria inicial. La diversitat de plantes esglaonades, que es plantejaven en la maqueta i el document genèric de 1991, s'ha substituït per dos cossos de geometria regular i forma i dimensions diferents; un cos orientat a Sud-oest i contigu al bloc lineal-mixt, finalitza aquell edifici marcadament longitudinal reorientant la seva façana a l'entrada principal de la ciutat i la plaça Pau Casals. Un segon cos d'edifici, de volum regular i menor dimensió, es connecta amb l'anterior mitjançant els accessos de les plantes superiors i conté les activitats més simbòliques de la nova Casa de la Vila. La connexió dels dos volums desiguals a partir de la primera planta permet preservar el pas, de caràcter públic, entre l'interior de l'ordenació i el passatge de Joan Brossa. Es conserva, així, l'articulació giratòria entre el bloc lineal orientat al carrer Burgos i la nova volumetria amb façana a la plaça Pau Casals, prevista inicialment. La major simplicitat i cohesió de la nova volumetria permet aconseguir una major eficàcia en la distribució del programa funcional, i una notable reducció del cost de l'edifici. De forma més sintètica es respecta la idea d'un volum decreixent envers l'accés a l'espai interior i l'avinguda de la Llibertat per tal de permetre l'asoleiament del cor comercial de l'illa.

La transició del Bloc lineal amb la torre de l'edifici Administratiu planteja el difícil problema d'associar una torre a un edifici longitudinal i demostra fins a quin punt el Projecte Urbà és per damunt de tot un exercici de sintaxi urbana basada en edificis d'arrel moderna.

Els dos edificis esdevenen especialment sensibles a les penetracions circulatòries, els canvis de rasant i les visuals de l'interior de l'illa vers l'Avinguda de Burgos, la Plaça Pau Casals i l'Avda. de la Llibertat. A nivell de planta baixa, l'Edifici d'Oficines recull la circulació peatonal del balcó del bloc lineal-mixt que s'obre sobre el centre i la penetració transversal de l'Avda. Burgos; el pas entre els dos cossos assenyala l'eix que condueix directament del Mercat a la Plaça Pau Casals; i l'Edifici Institucional acaba d'articular el moviment giratori que connecta totes les rasants, i el seu balcó volat assenyala i emfatitza també l'altre eix directe del Mercat a la Plaça Pau Casals per la banda de l'Avda. Llibertat.

L'agorara solució estructural de l'edifici Institucional no és una exhibició arbitrària, ans el contrari, respon al propòsit inicial del projecte urbà de connectar visualment el Centre Comercial interior amb la Plaça Pau Casals. La transparència de la Planta baixa s'aconsegueix penjant l'edifici de l'entramat estructural ideat a la planta superior. La permeabilitat visual entre la plaça - parc i el laberint comercial al cor de l'illa contribueixen a unificar ambdós espais públics. De fet tota la planta d'accés a l'edifici Institucional és per excel·lència un component més d'aquest sistema d'espais públics que des de l'inici s'ha pensat com una unitat.

Volgudament la nova Casa de la Vila vol ser un referent de la ciutat i un nou repte arquitectònic. Aquesta idea aglutina conceptes com noves tecnologies, sostenibilitat, materialitat, composició, temps, llum, escala, símbol, metàfora, cultura... i el resultat final només és possible mitjançant una simbiosi subtil i equilibrada de tots ells.

SOSTENIBILITAT

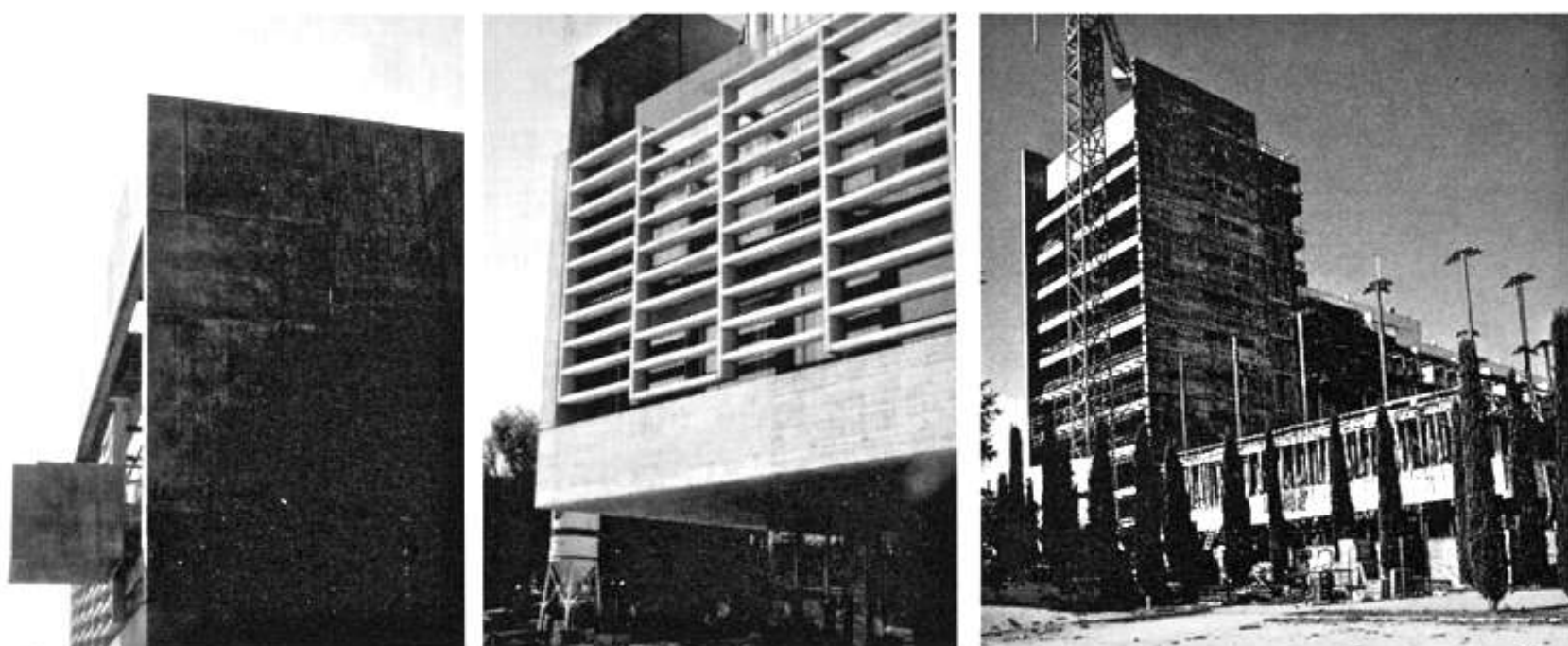
Tot edifici mesura la seva modernitat no tan sols en la mateixa composició arquitectònica, sinó en el bon criteri d'acollir i integrar aquells avenços tecnològics que el fan referent del seu temps. En

aquest sentit, el cos de l'Edifici Administratiu integra en la composició de la seva façana un brise-soleil de plaques fotovoltaiques ben orientades amb una doble finalitat: el control lumínic i de la radiació solar, i la sostenibilitat energètica de l'edifici, en produir una tercera part de l'energia que consumeix.

FORMIGÓ

Un edifici referent del seu temps ha de tenir la vocació de perdurar respecte dels seus contemporanis. Els avenços en la tecnologia del formigó permeten resoldre la majoria de reptes i exigències formals en la composició dels edificis més significatius i emblemàtics.

La tecnologia del postesat permet suspendre l'Edifici Institucional des d'una retícula de jàsseres de gran cantell que es recolzen sobre quatre grans pilastres a nivell de la Sala de Plens. D'aquesta manera s'allibera la planta baixa tot suportant el perímetre de cada sostre que vola amb uns tirants que pengen de les jàsseres de coberta. El postesat aconsegueix contrarestar bona part del pes gravitatori i sobrecàrregues i tendeix a aixecar l'edifici. Aquest esquema estructural s'ha volgut expressar al llarg de tot el cub de formigó suspès, des del soterrani a la Sala de Plens, i és aquesta sala de major significació pública la que disfruta de la presencia imponent de la retícula de jàsseres que suporten l'edifici.

D'altra banda, el formigó confereix a les architectures un caràcter tectònic molt proper als edificis significatius del passat, sap envellir com la pedra i tot plegat confereix l'atemporalitat que els caracteritza.

LLUM

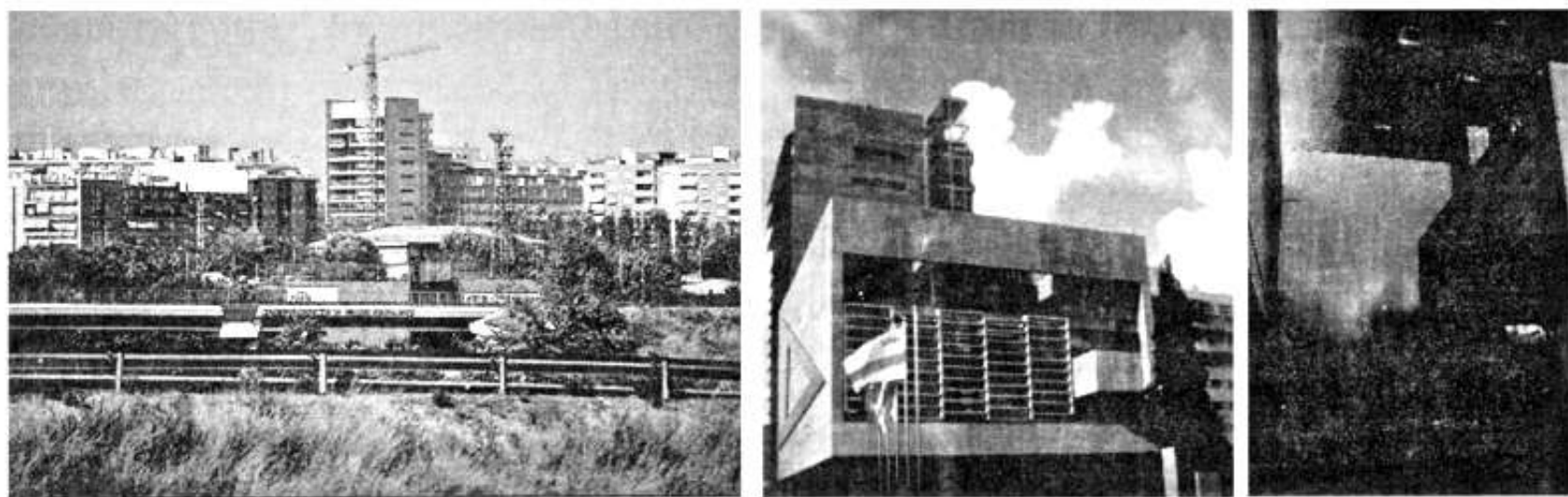
La llum ha estat la preocupació primordial del projecte. Llums que s'obren camí al soterrani i als espais interiors de l'Edifici Institucional segons lluernaris que primen la claredat difosa de concepció zenital. Llums que acompanyen en els seus recorreguts a tots els ciutadans des del vestíbul de planta baixa al soterrani o camí de la Sala de Plens. Llums filtrades a través de grans gelosies que protegeixen del sol de Sud i Ponent.

Sigui per requeriment funcional o formal, la llum és una constant en tot l'edifici, llum que canvia de color i com un rellotge pauta el pas del temps.

ESCALA

Els edificis emblemàtics han de saber equilibrar la correcta escala des de la llunyania i la proximitat, i respecte el seu entorn. L'edifici Administratiu, per la seva alçada, és referència de l'entrada a la ciutat des de ponent. En la proximitat, l'escala del Nou Ajuntament també és referent gràcies als buits adjacents (Parc de Can Mulà, Plaça Pau Casals, l'interior d'illa). Però a més, existeix una escala interior dels edificis que els doten o no de noblesa. Grans llums entre suports i pilars, alçades generoses, espais diàfans, tridimensionalitats accentuades (Oficina d'Atenció Ciutadana, Sala de Plens, patis

de llums, tridimensionalitats en el recorregut de l'escala principal...) conceptes que repetidament presents en l'Edifici Institucional, li confereixen aquell to noble i emblemàtic dels edificis significatius.

SÍMBOL, METÀFORA, CULTURA.

Sovint, els edificis significatius i emblemàtics amagaven cert to metafísic, molt lluny de l'estricta procés arquitectònic i constructiu.

La Casa de la Vila és la seu de la representació democràtica d'un poble i, per tant, un referent per sí mateix de tots els seus ciutadans. En el recorregut des de l'entrada, passant pel vestíbul i fins arribar a la Sala de Plens, es passen diferents fases de proximitat amb la ciutat. Al vestíbul tenim present la ciutat a peu de carrer des de l'interior d'illa de Can Mulà a la Plaça de Pau Casals; de camí al soterrani la ciutat ens apareix des d'una visió zenital, mentre que de camí a la Sala de Plens, la ciutat se'ns desdibuixa fins a recuperar-la al seu vestíbul amb vistes d'ocell sobre l'interior d'illa de Can Mulà, i visions llunyanes obertes a la serralada litoral des del seu interior.

La Sala de la Comissió de Govern i la Sala de Plens tenen una significació democràtica i per tant de les llibertats per excel·lència. En aquest sentit, bé la coberta, bé el tancament d'aquestes, són una metàfora en ser el únics components que amb la seva secció corba s'alliberen de l'estricta ortogonalitat de l'edifici.

Les façanes a la Plaça Pau Casals ho són també de la ciutat. Precisament en una d'aquestes façanes, la del cub suspès de l'edifici Institucional, apreciem la intervenció de Joan Brossa, la seva última obra: Una A majúscula monumental color "sang de brau" símbol primigeni de la cultura.